

Bogdan Włodarczyk

Zmiany w ustawie o kredycie konsumenckim a rynek kredytów

W dniu 18 grudnia 2011 roku weszła w życie ustawa z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (Dz. U. nr 126, poz. 715). Zastąpiła ona regulację uchwaloną ponad dziesięć lat temu.

Nowa ustawa stanowi implementację unijnej dyrektywy 2008/48/WE, której celem jest zapewnienie lepszej ochrony kredytobiorców, a jednocześnie ujednoczenie mechanizmów i zasad udzielania kredytów konsumenckich w krajach Unii Europejskiej. Wdrożenie w Polsce zasad wynikających z unijnej dyrektywy odbywa się z ponad półtorarocznym opóźnieniem wobec przyjętych zasad w Unii Europejskiej.

Ustawa o kredycie konsumenckim ma wpływ na cały rynek kredytowy dla gospodarstw domowych w Polsce. Rynek ten obejmuje ponad sześćdziesiąt procent kredytów udzielonych w sektorze bankowym, oraz obszar kredytowania przez „parabanki”.

Celem artykułu jest analiza zmian w ustawie o kredycie konsumenckim, które rozszerzają zakres regulacji na kredyty od najmniejszych do tych zabezpieczonych hipotecznie, oraz wpływu tych zmian na kredytodawców i na konsumentów.

Przedmiot i podmiot ustawy o kredycie konsumenckim

Przedmiotem regulacji znowelizowanej ustawy są zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki. Ustawodawca definiuje obowiązki kredytodaw-

cy i pośrednika kredytowego w zakresie informacji udzielanych przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki i kredyt zabezpieczony hipotecznie, oraz informacji, jakie muszą znaleźć się w umowach kredytowych. Ponadto zdefiniowane są skutki uchybienia obowiązkom kredytodawcy i pośrednika kredytowego.

Konsument zgodnie z ustawą to osoba fizyczna, która zawiera umowę z przedsiębiorcą w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą.

Nowa ustawa o kredycie konsumenckim dotyczy nie tylko kredytów udzielanych przez banki, takich jak: kredyty ratalne, w rachunku kredytowym i odnawialne, samochodowe, pożyczki gotówkowe oraz kredyty hipoteczne, ale także dotyczy kart kredytowych, pożyczek hipotecznych i leasingu. W myśl ustawy następujące rodzaje kredytów mogą być podpisywane przez kredytodawcę lub pośrednika kredytowego:

- umowy pożyczki,
- kredyty w rozumieniu przepisów prawa bankowego,
- kredyty odnawialne,
- umowy o odroczeniu konsumentowi terminu spełnienia świadczenia pieniężnego,
- umowy o kredyt, w których kredytodawca zaciąga zobowiązanie wobec osób trzecich.

Z katalogu kredytów, które obejmuje, ustawa wyłącza m.in. kredyty udzielane pracownikom w zakładach pracy, umowy leasingu bez przeniesienia własności,

umowy kredytowe będące efektem ugody sądowej.

Kredytodawcą, zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim, jest przedsiębiorstwo w rozumieniu ustawy Kodeks Cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r., które w zakresie swojej działalności gospodarczej lub zawodowej udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia kredytu (np. banki komercyjne, spółdzielcze, hipoteczne instytucje kredytujące). Pośrednik kredytowy – przedsiębiorca prowadzący działalność w myśl KC, lecz inny niż kredytodawca, który w zakresie swej działalności gospodarczej lub zawodowej uzyskuje korzyści majątkowe, w szczególności wynagrodzenie od konsumenta, dokonując czynności faktycznych lub prawnych związanych z przygotowaniem, ofertowaniem, lub zawieraniem umowy o kredyt (np. firmy pośredniczące w udzielaniu kredytów, SKOK-i, firmy leasingowe).

Zmiany wprowadzone ustawą

Ustawa ma zastosowanie do zawartych po 18 grudnia 2011 r. umów dotyczących kredytów konsumenckich, których wartość nie przekracza 255 tys. PLN lub równowartości tej kwoty w walutach obcych, co oznacza kwotę ponad 3-krotnie wyższą od określonej w starej ustawie (80 tys. PLN). Do jej przestrzegania są zobligowane nie tylko banki, ale także niebankowe podmioty udzielające kredytów i pożyczek, w tym SKOK-i. Rozszerzenie listy adresatów ustawy jest znaczącą zmianą wobec wcześniejszej regulacji. Niektóre jej zapisy mają zastosowanie także do produktów bankowych, które wcześniej – co do zasady – nie były traktowane jako kredyty konsumenckie. Dotyczy to kredytów zabezpieczonych hipotecznie niezależnie od ich kwoty, a więc także kredytów przewyższających 255 550 PLN, w których zabezpieczenie stanowi hipoteka.

Nie znalazł się tu zapis przewidujący maksymalny próg 5 proc. łącznej kwoty

wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, który istniał w ustawie z 2001 r. Nowa ustawa dotyczy także umów leasingu finansowego, w którym umowa przewiduje przeniesienie własności leasingowanego przedmiotu na konsumenta. Wydłużony został okres umożliwiający kredytobiorcy wycofanie się z zawartej umowy; do 18 grudnia 2011 r. był to dziesięciodniowy okres odstąpienia od umowy kredytu, obecnie został zastąpiony terminem czternastodniowym. Uległy także zmianie zasady określania terminu odstąpienia. Nałożono na kredytodawców i pośredników obowiązek dostarczenia klientom wszystkich obligatoryjnych informacji i załączników umowy, takich jak:

- imię, nazwisko i adres konsumenta oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy i pośrednika kredytowego,
- rodzaj kredytu,
- czas obowiązywania,
- całkowita kwota kredytu,
- terminy i sposób wypłaty kredytu,
- stopa oprocentowania kredytu oraz warunki jej zmiany z podaniem indeksu lub stopy referencyjnej,
- rzeczywista roczna stopa oprocentowania oraz całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta, ustalona w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki, wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia,
- zasady i termin spłaty kredytu, w szczególności kolejności zaliczenia rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytowych,
- zestawienie zawarcia umowy, terminy i zasady płatności odsetek oraz wszystkich innych kosztów kredytu, w przypadku gdy kredytodawca lub pośrednik kredytowy udziela karencji w spłacie,
- informacje o innych kosztach, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową o kredyt konsu-

mencki, w szczególności opłatach, prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, jeśli są znane kredytodawcy, oraz warunki, na jakich koszty te mogą ulec zmianie,

- roczna stopa oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie,
- skutki braku płatności,
- informacje o konieczności poniesienia opłat notarialnych,
- sposób zabezpieczenia i ubezpieczenia kredytu, jeśli umowa je przewiduje,
- termin, sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy, obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytobiorcę kredytu oraz odsetek,
- prawo konsumenta do spłaty kredytu przed terminem,
- informacja o prawie kredytodawcy do zastrzeżenia w umowie prowizji za dokonanie spłaty kredytu przed terminem i zasady ustalenia wysokości tej prowizji,
- informacja o prawie do roszczenia wykonania zobowiązań kredytodawcy i pośrednika wobec kredytobiorcy,
- warunki wypowiedzenia umowy,
- informacja o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygania sporów oraz zasadach dostępu do tej procedury,
- wskazanie organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów.

Pominięcie w umowie kredytu konsumenckiego przez instytucję kredytującą jakichkolwiek informacji uznanych w ustawie za obligatoryjne, oznacza zawieszenie biegu terminu odstąpienia od umowy. Zawieszenie może trwać do momentu dostarczenia klientowi wszystkich wymienionych ustawą informacji. W przypadku odmowy udzielenia kredytu przez kredytodawcę, jest on zobowiązany bezpłatnie poinformować klienta o przyczynach odmowy i o wynikach ze-

branych informacji, oraz wskazać bazy danych, z których pochodzą. Zmiany w ustawie umożliwią instytucjom żądanie od klienta odsetek za okres od wypłaty kredytu do odstąpienia od umowy. Wyklucza się jednak możliwość zatrzymania przez bank prowizji przygotowawczej. Przepisy znowelizowanej ustawy regulują także wielkość opłat ponoszonych przez kredytobiorcę za wcześniejszą spłatę kredytu. Konsumenti nie muszą informować z wyprzedzeniem o wcześniejszej spłacie zobowiązania, zaś wartość naliczonych od tego prowizji musi zawierać się w przedziale 0,5-1,0 proc. wartości nadpłaty.

Istotną nowelizacją są zmiany w zakresie reklamy kredytu konsumenckiego. Poszerzony został zakres informacji, jakie muszą być zawarte w reklamie kredytu konsumenckiego, co niewątpliwie będzie miało wpływ na wzrost kosztów reklamy. Oprócz rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania (RRSO) bank będzie musiał zadbać, aby w reklamie znalazły się także inne szczegółowe informacje. Reklama będzie musiała uwzględniać m.in. warunki umowy o kredyt konsumencki, w oparciu o które bank spodziewa się zawrzeć co najmniej dwie trzecie umów kredytowych danego rodzaju, przy uwzględnieniu średniego okresu kredytowania, całkowitej kwoty kredytu i częstotliwości występowania na rynku umów danego rodzaju; te informacje będą dodatkowo musiały być przedstawiane na podstawie reprezentatywnego przykładu. Oznacza to konieczność prowadzenia przez bank odpowiednich baz danych.

Obowiązek informacyjny nie dotyczy tylko poprawności informacji reklamowej, ale także rozszerza się na istotne obowiązki informacyjne instytucji wobec konsumentów przed zawarciem umowy kredytowej. Wiąże się to z dostarczeniem klientowi wielu informacji, tak aby klient mógł dokonać świadomego wyboru spośród ofert dostępnych na rynku i wybrać taką, która spełni jego oczekiwania i bę-

dzie odpowiednia do jego możliwości finansowych. Informacje, w które kredytodawca i pośrednik musi wyposażyć klienta powinny być przekazane na standardowym formularzu, który stanowi załącznik do ustawy i jest zgodny z tzw. Europejskim Ujednoliconym Formularzem Kredytowym.

Wprowadzenie jednolitego formularza dla wszystkich instytucji finansowych z obszaru UE miało na celu ujednoczenie informacji przekazywanych klientom przez wszystkich unijnych kredytodawców, i tym samym ułatwienie porównania różnych ofert (np. bankowych). Formularz dla klienta zawiera ponad dwadzieścia różnych informacji o potencjalnym kredycie. Należą do nich: rodzaj kredytu, całkowity koszt kredytu, wysokość oprocentowania, wymagane zabezpieczenia, obowiązkowe ubezpieczenia, czas obowiązywania umowy, warunki wypowiedzenia umowy.

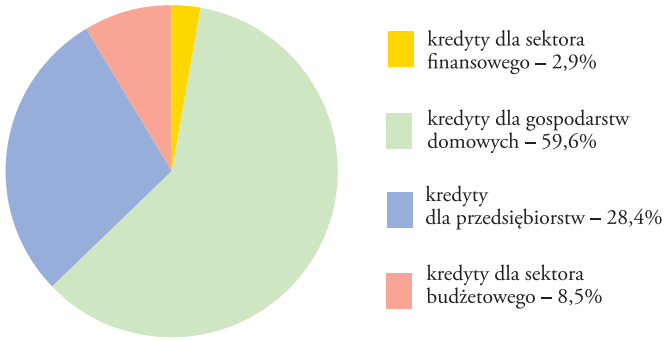
Ten obowiązek informacyjny istnieje także przy zawieraniu umów na kredyt konsumpcyjny za pomocą środków na odległość, takich jak internet. Zgodnie z Rekomendacją nr IV Komitetu ds. Kredytu Konsumentckiego i Rady Prawa Bankowego ZBP: *... jeśli środek porozumiewania się na odległość nie pozwala na przekazanie informacji na trwałym nośniku (przy czym za trwałe nośniki uznaje się formę papierową, ale także nośniki umożliwiające cyfrowy zapis danych), na banku spoczywa obowiązek przekazania takiego formularza informacyjnego już po zawarciu umowy. Należy jednak zauważyć, że możliwość przekazania formularza informacyjnego po zawarciu umowy istnieje wyłącznie w przypadku, gdy to klient podjął decyzję o zawarciu umowy za pośrednictwem takiego środka porozumiewania się na odległość⁶⁾. Szczególnym wyzwaniem będzie dostosowanie tego wymogu w bankach internetowych. Wiąże się to z dostarczeniem na życzenie klienta osobistej asysty przedkontraktowej. Może ona być zastąpiona infolinią, ale również za zgodą klienta⁷⁾.*

Instytucje finansowe mają także obowiązek wskazania klientowi organu właściwego w sprawach ochrony konsumentów, poinformowania o możliwości korzystania z pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz zasad dostępu do tej procedury, jeśli takie prawo konsumentowi przysługuje. Kredytodawca jest zobowiązany do udzielenia klientowi informacji o kredycie, mając na względzie typ kredytu. Inne wymogi dotyczą kredytu odnawialnego, inne kredytu w rachunku bieżącym, a jeszcze inne dotyczą kredytu zabezpieczonego hipoteką. Instytucje finansowe są zobowiązane udzielić klientowi wszelkich wyjaśnień dotyczących treści zawartych w formularzu, a na prośbę klienta dodatkowo przekazać mu bezpłatnie gotowy projekt umowy, wraz z informacją o wynagrodzeniu pośrednika kredytowego.

Nowa ustawa nakłada na kredytodawców i pośredników obowiązek oceny ryzyka kredytowego klienta, wymóg nieznan z poprzedniego reżimu prawnego. Ustawodawcy nie chodzi bowiem tylko o badanie zdolności kredytowej przewidzianej w ustawie Prawo Bankowe, lecz o dokonanie oceny ryzyka kredytowego klienta na podstawie informacji uzyskanych od niego, a także na podstawie informacji zawartych w bankowych bazach danych i sądowych rejestrach dłużników niewypłacalnych. Kredytodawca powinien także zweryfikować wiarygodność klienta w innych instytucjach, tj. w Biurze Informacji Kredytowej, w Krajowym Rejestrze Długów BIG, InfoMonitorze czy Rejestrze Dłużników ERIF.

Rynek kredytów objętych ustawą o kredycie konsumenckim

Znowelizowana ustawa zwiększa limit kredytu konsumpcyjnego oraz rozszerza liczbę instytucji finansowych podlegających pod rygor ustawy. Jednak głównymi podmiotami kredytującymi oraz dostarczającymi środków do firm pośredni-

Rysunek 1 Udział grup kredytowych w kredytach ogółem, wrzesień 2011 roku

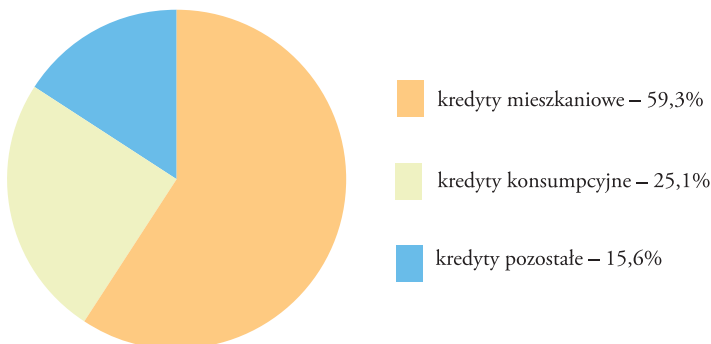
Źródło: *Raport o sytuacji banków w 2011 roku*, KNF, Warszawa 2011.

czących na polskim rynku finansowym, nadal pozostają banki. W kontekście kredytów konsumenckich pozostaje zasadną analizą rynku kredytów dla sektora niefinansowego w podsektorze gospodarstw domowych. Po włączeniu przez ustawę kredytów hipotecznych jest to tym bardziej uzasadnione, bowiem rynek kredytów konsumenckich w sektorze bankowym w trzecim kwartale 2011 r. wyniósł 526 035 mln PLN i stanowił 59,6 proc. kredytów ogółem w sektorze bankowym (rysunek 1). Jest to największy udział w sektorze bankowym.

Odnosząc nową ustawę o kredycie konsumenckim do aktualnego wolumenu kredytów bankowych należy stwierdzić, że jej wdrożenie stanowi istotne wyzwanie dla banków, które muszą dostosować procedury produktowe i operacyjne, w tym dokonać zmian wzorców umów, regula-

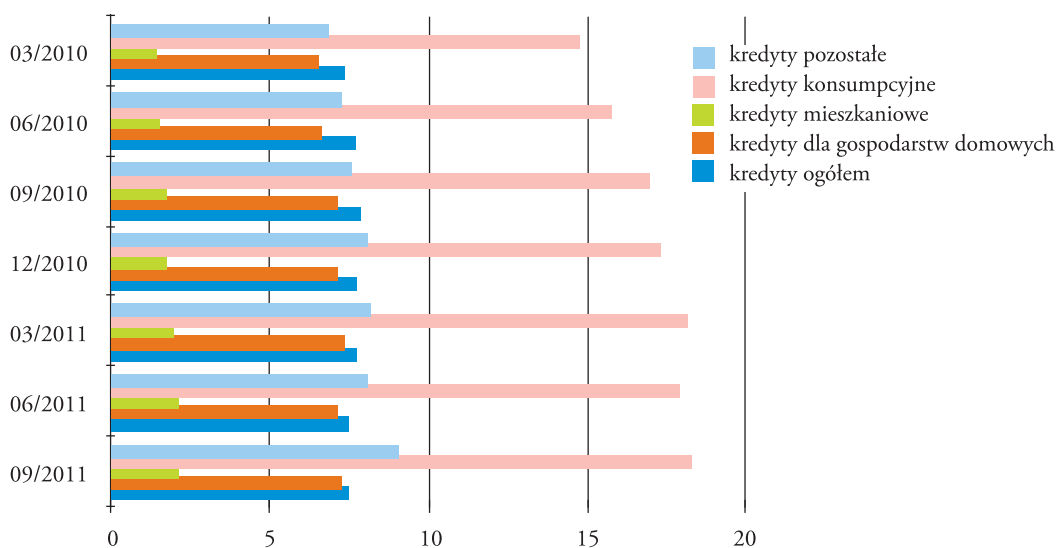
minów, a także funkcjonalności aplikacji informatycznych. Nie bez znaczenia jest też dostosowanie i zmiana wymogów oceny kredytowej oraz generowania i dostarczania odpowiedniej ilości informacji dla klientów. Wszystkie te zmiany wymagają odpowiednich nakładów finansowych i czasu na wdrożenie.

W sektorze kredytów dla gospodarstw domowych na koniec trzeciego kwartału 2011 r. (rysunek 2) największy udział – 59,3 proc. stanowiły kredyty hipoteczne, był to rynek o wartości 311 889 mln PLN. Drugą podgrupę kredytów dla gospodarstw domowych – udział 25,1 proc. – stanowiły kredyty konsumpcyjne o wartości 131 897 mln PLN. Najmniejszą podgrupę w tym segmencie stanowiły pozostałe kredyty dla gospodarstw domowych o wartości 82 248 mln PLN, co stanowiło 15,6 proc.

Rysunek 2 Udział grup kredytowych w kredytach dla gospodarstw domowych, wrzesień 2011 roku (%)

Źródło: *Raport o sytuacji banków w 2011 roku*, KNF, Warszawa 2011.

Rysunek 3 **Udział kredytów zagrożonych w poszczególnych grupach kredytowych w okresie 03.2010 – 09.2011 (%)**

Źródło: *Raport o sytuacji banków w 2010 roku oraz Raport o sytuacji banków w 2011*, KNF, Warszawa 2010, 2011.

Rynek kredytów objętych ustawą jest rynkiem nie tylko znaczącym z punktu widzenia udziałów w sektorze bankowym, ale także perspektywicznym. Wzrost gospodarczy oraz lepsze warunki makroekonomiczne, w tym sytuacja na rynku pracy, może przyczynić się do większego zainteresowania gospodarstw domowych zaciąganiem kredytów²⁾.

Według prognoz Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR) zarówno rynek kredytów konsumpcyjnych, jak i mieszkaniowych, będą wzrastały do 2013 r. Rynek kredytów konsumpcyjnych będzie rozwijał się znacznie wolniej niż kredytów mieszkaniowych. Zadłużenie ludności na cele mieszkaniowe w relacji do PKB jest w Polsce (2010 r.) 2,5-krotnie mniejsze w stosunku do krajów z UE, co wskazuje na znaczny potencjał właśnie tego segmentu rynku²⁾.

Ważnym czynnikiem analitycznym w ocenie kredytów konsumenckich jest jakość ich portfela. Udział kredytów zagrożonych przedstawiony na rysunku 3 wskazuje istotne różnice pomiędzy kredytami wysokiego ryzyka, do których na-

leżą przede wszystkim kredyty konsumpcyjne, a kredytami o niskim poziomie ryzyka, czyli kredytami mieszkaniowymi. Udział kredytów zagrożonych w kredytach konsumpcyjnych w analizowanym okresie, od pierwszego kwartału 2010 r. do trzeciego kwartału 2011 r., kształtował się na poziomie od 14,8 proc. w pierwszym kwartale 2010 r. do 18,3 proc. w trzecim kwartale 2011 r. W analogicznym okresie wskaźnik zagrożonych kredytów mieszkaniowych wahał się od 1,5 proc. w pierwszym kwartale 2010 r., do 2,2 proc. w czwartym kwartale 2011 r.

Udział kredytów zagrożonych w sektorze kredytów konsumpcyjnych był 2,4 razy większy w porównaniu do kredytów ogółem na koniec trzeciego kwartału 2011 r. Wskaźnik kredytów zagrożonych ogółem kształtował się na poziomie 7,4 proc. w pierwszym kwartale 2010 r. i wzrósł do 7,9 proc. w trzecim kwartale, a na koniec trzeciego kwartału 2011 r. wynosił 7,5 proc. W analizowanym okresie wzrost kredytów zagrożonych w kredytach konsumpcyjnych wynikał między innymi ze spadku wartości portfela kredytowego tego segmentu. Z kolei wzrost

kredytów zagrożonych ogółem wynikał z przyrostu kredytów zagrożonych w segmencie kredytów mieszkaniowych, które na koniec trzeciego kwartału 2011 r. miały istotny udział w kredytach dla gospodarstw domowych (59,3 proc.) i w kredytach ogółem (35,4 proc.). Pozycje zagrożone w kredytach konsumpcyjnych wykazują tendencję rosnącą. Jednak należy oczekiwać, że – z biegiem czasu – obowiązywanie omawianej ustawy zwiększy świadomość konsumentów o skutkach podejmowanych decyzji, pomniejszać będzie wpływ emocji i chwilowych impulsów na proces decyzyjny, oraz podkreśli wagę rachunku ekonomicznego¹⁾.

Nowe regulacje nakładają obowiązki nie tylko na sektor bankowy, lecz na wszystkich przedsiębiorców udzielających kredytów konsumenckich, także „parabanki”. Obowiązek oceny ryzyka kredytowego i stosowanie ujednoliconego formularza oceny dotyczy wszystkich podmiotów. Stosowane w bankach badanie zdolności kredytowej, obejmujące szerszy zakres analizy klienta niż ocena ryzyka kredytowego, powoduje, że wielu kredytobiorców nieposiadających zdolności kredytowej sięga po środki finansowe – kredyt konsumencki w „parabankach” (SKOK-i i pośrednicy kredytowi), oraz w innych niebankowych instytucjach (instytucje świadczące usługi masowe, sklepy sprzedające w systemie ratalnym, kasy zapomogowo-pożyczkowe, instytu-

cje pozarządowe, lombardy). Fakt ten potwierdzają informacje z BIK za pierwsze półrocze 2012 r. Spadek ilości pożyczek niskokwotowych w bankach nie oznacza ograniczenia ich udzielania w instytucjach „parabankowych”³⁾.

Gospodarstwa domowe zaciągają swoje zobowiązania w Spółdzielczych Kasach Oszczędnościowo-Kredytowych. Stosowane tam badanie zdolności kredytowej oraz brak stosowania rekomendacji KNF powoduje, że suma pożyczek w tych instytucjach każdego roku w sposób istotny rośnie (tablica 1).

Wzrost liczby członków SKOK-ów pokazuje dynamiczny rozwój tych instytucji w latach 2006-2011. Największy przyrost bazy członkowskiej, zanotowany w 2008 r., wynosił 11,2 proc. Przełożyło się to także w 2008 r. na największą dynamikę pożyczek: wzrosły one o 34,7 proc. Należy pamiętać, że gdy, wraz z początkiem kryzysu finansowego, kiedy to sektor bankowy znacznie ograniczył podaż kredytów, klienci zwrócili się wówczas do instytucji „parabankowych”. Rozwój działalności SKOK-ów potwierdza ciągle rosnąca liczba placówek. W latach 2006-2011 w Polsce powstały 303 nowe oddziały, może to świadczyć o ciągłej potrzebie rozwoju tej formy usług.

Wartość pożyczek w SKOK-ach na koniec 2011 r. wyniosła 10,7 mld PLN. Jest to zaledwie 2 proc. zadłużenia gospodarstw domowych w sektorze bankowym. Brak publikowanych danych o długu

Tablica 1 **Rozwój SKOK-ów w latach 2006-2011**

Lata	Liczba kas (z oddziałami)	Dynamika	Liczba członków (w tys.)	Dynamika	Pożyczki (w tys. PLN)	Dynamika
2006	1 589		1 551		4 047 299	
2007	1 663	4,7%	1 669	7,6%	5 147 320	27,2%
2008	1 757	5,7%	1 856	11,2%	6 932 627	34,7%
2009	1 801	2,5%	2 026	9,2%	8 411 273	21,3%
2010	1 851	2,8%	2 177	7,5%	9 792 675	16,4%
2011	1 892	2,2%	2 284	4,9%	10 777 022	10,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KSKOK.

klientów indywidualnych w pozostałych instytucjach udzielających pożyczek. Należy przypuszczać, że wraz z dynamicznym ich rozwojem nakreśla się „spirala zadłużenia” gospodarstw domowych, będąca poza rygiorem omawianej ustawy oraz nadzorem finansowym. Klienci indywidualni posiadają zadłużenie w wielu przedsiębiorstwach kredytujących, a nie wszystkie te instytucje mają możliwości dokonania oceny ryzyka kredytowego oraz weryfikacji zadłużenia klientów. Ograniczenie tego ryzyka systemowego wymagałoby kolejnych zmian w ustawie o kredycie konsumenckim.

IBnGR w swoim raporcie *Biznes i ryzyko na rynku consumer finance w Polsce, Czynniki sukcesu w perspektywie 2013 roku*, już w 2010 r. stwierdził, że wskaźnik kredytów konsumpcyjnych do PKB przekracza 11 proc., i jest relatywnie wysoki w stosunku do krajów wysoko rozwiniętych¹⁾. W kontekście takich danych nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych bez właściwego nadzoru spowoduje wzrost kredytów nieregularnych, a nawet może być zagrożeniem dla sektora finansowego.

Nowa ustawa o kredycie konsumenckim wprowadziła szereg zmian, porządkujących rynek kredytów dla osób fizycznych i wzmacniających ich pozycję względem kredytodawców i firm pośredniczących. Regulacje takie, jak jednolity arkusz informacyjny o produkcie, konieczność informowania przez pośredników o bankach kredytujących i pełnych kosztach kredytu, oraz informacje o przyczynach odmowy udzielenia kredytu, mają na celu zwiększenie świadomości klientów na temat dokonywanej transakcji. Wzmacniając pozycję konsumenta ustawodawca wydłużył okres możliwości rezygnacji z kredytu do 14 dni, dokonał ograniczeń w pobieraniu prowizji za wcześniejszą spłatę od 0,5 do

1,0 proc., oraz ograniczył konieczność informowania kredytobiorców o wcześniejszej spłacie kredytów. Nie bez znaczenia dla rynku i konsumenta są zapisy w nowej ustawie dotyczące obowiązku dostarczania istotnej wiedzy w reklamach kredytów konsumenckich, tj. rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, opłat dodatkowych, kosztu całkowitego kredytu, oraz konieczności zawierania umów dodatkowych (np. umowy ubezpieczenia). Rzetelne informacje zwiększają przejrzystość rynku i czynią konsumenta podmiotem świadomego wyboru właściwej oferty kredytowej, tak z punktu widzenia jego potrzeb, jak i możliwości finansowych.

Kredytodawcy i pośrednicy finansowi, przygotowując się do wdrożenia nowych regulacji, musieli dostosować procedury produktowe i operacyjne, metodyki analiz oraz wzory umów wraz z funkcjonalnością aplikacji informatycznych. Dostosowanie banków i innych instytucji finansowych do nowych obowiązków nałożonych ustawą pochłonęło znaczne środki, co przełoży się na wzrost kosztów kredytowania. Konsekwencją tych zmian, jak i przyjętych przez Komisję Nadzoru Finansowego Rekomendacji S i T, może być ograniczenie liczby potencjalnych klientów posiadających zdolność do zaciągnięcia zobowiązań. Takie sytuacje banki i pośrednicy muszą uwzględniać w swoich strategiach biznesowych. Klienci o niższej zdolności kredytowej lub niemający jej, nie mogąc otrzymać kredytu w banku wybierają „parabanki” i instytucje pozabankowe. Rozwój działalności kredytowej pozostający poza nadzorem KNF i regulacją omawianej ustawy, może prowadzić do wzrostu ryzykownych pożyczek, patologii windykacyjnych i nadmiernego zadłużenia konsumentów, co w konsekwencji może zagrozić sektorowi finansowemu.

Bibliografia:

1. *Biznes i ryzyko na rynku consumer finance w Polsce. Czynniki sukcesu w perspektywie 2013 r.*, IBnGR, Gdańsk 2010, s. 6, 239.
2. Kochaniak K., *Nowelizacja ustawy o kredycie konsumenckim*, [w:] S. Kasiewicz, L. Kurkliński (red.) *Szok regulacyjny a konkurencyjność i rozwój sektora bankowego*, WIB, Warszawa 2012, s. 239.
3. *Raport Biura Informacji Kredytowej*, „Kredyt Trendy”, BIK, czerwiec 2012, s. 3.
4. *Raport o sytuacji banków w 2010 roku*, KNF, Warszawa 2010.
5. *Raport o sytuacji banków w 2011 roku*, KNF, Warszawa 2011.
6. *Rekomendacja Komitetu ds. Kredytu Konsumenckiego i Rady Prawa Bankowego dotycząca wybranych problemów interpretacyjnych w nowej ustawie o kredycie konsumenckim*, ZBP, Warszawa 2011, s. 10.
7. Stępień Ł., *Wpływ nowej ustawy o kredycie konsumenckim na politykę kredytową banków*, PKPP Lewiatan, Warszawa 2010, s. 3.
8. Ustawa o kredycie konsumenckim z dnia 12 maja 2011 r., Dz. U. nr 126, poz. 715.

*Przypis: Konsekwencją wyroku Trybunału Konstytucyjnego ze stycznia 2012 jest zmiana Ustawy o Spółdzielczych Kasach Oszczędnościowo-Kredytowych z 2009 r. W myśl nowych regulacji SKOK-i będą podlegały pod nadzór KNF, muszą dokonać audytu zewnętrznego i przekazać go do nadzorczy, będą także podlegały systemowi gwarancji depozytów.